

Българските читалища днес

София, 2007

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

АДМИНИСТРАТИВНО ДЕЛЕНИЕ

• • •

Въведение

Процесът на цялостно преосмисляне и предефиниране на целите и приоритетните направления в развитието на културните дейности на национално и регионално ниво се превръща в съществена част от устойчивото местно развитие. Регистрира се определен стабилитет в дейността на основния културен, образователен и информационен институт – народното читалище. Преоткрива се неговото значение за гражданското участие и местната общност.

Правителството на Република България провежда динамична политика, насочена към укрепване и модернизиране на традиционните български културно-просветни организации - читалищата. Тази политика се основава на няколко основни фактори:

1. Публичното пространство възприема народното читалище като пример за устойчива културна институция със специфична мисия за съхранение и развитие на традиционните ценности на нацията.
2. Дълбоката взаимовръзка с миналото, с традициите, с образователния процес, културата и благотворителността е в основата на авторитета на читалищата и тяхното легитимиране пред обществото.
3. През своята 150-годишна история българското читалище има своята завоювана позиция за работа в подкрепа на общността и през годините е спечелило доверието на хората. Уникален е неговият потенциал да насърчава социалната промяна и да укрепва гражданското общество.

4. Читалищата се уповават на своите корени като национални, социални, културни, образователни и информационни организации и отговарят на предизвикателствата на днешния свят.

Осъществяването на политиката за укрепване и модернизиране на българските читалища се базира на няколко общи принципи, присъщи и на читалището като структура, а именно:

- **Откритост и прозрачност** – регламентиране, насочване и подкрепа на дейността на читалищата.
- **Партньорство** - широкото участие на различен тип партньори, представители на местното самоуправление и гражданското общество - на правителствени и неправителствени организации, с което се гарантира доверие и съпричастие в осъществяването на държавната политика по отношение мястото и бъдещето на читалищната мрежа.
- **Отчетност** – ясно разграничени права и задължения, системна отчетност и публичност.
- **Ефективност** – национална политика, насочена към насърчаване на развитието на читалищата, основаваща се на ясни цели и анализи на непосредствените нужди и очакваните въздействия; създаване на условия за системен мониторинг върху тяхното присъствие, оценка на постигнатите резултати и евентуални корекции при допуснати пропуски.
- **Ефикасност** – поддържане на добро съотношение между използваните ресурси и получените резултати.

■ **Устойчивост** – защитено присъствие; търсен и желан партньор

• • •

Настоящият анализ се спира върху същността на съществуващата мрежа от читалища и дейността на изградената за пряко тяхно подпомагане система от 29 регионални експертно-консултантски и информационни центрове /РЕКИЦ/ „Читалища”.

Структурно анализът е разделен на три основни части. Това е продиктувано както от необходимостта да се извърши сравнителен анализ върху общата дейност на читалищата, така и от необходимостта от първичен наръчник за работата на читалищните дейци и начертаване на национална стратегия за бъдещото развитие на читалищата и предизвикателствата пред тях.

Раздел I

Променящата се роля на читалищата

I. Българското читалище - позиции

I.1. Читалищна мрежа

На територията на страната функционира добре изградена мрежа от читалища. Тя обхваща 3250 читалища.¹ Разпределението им е неравномерно. Съществуват райони, в които в едно населено място има по едно читалище. В същото време има други населени места, в едно от които съществуват две и повече читалища. Тази констатация е общовалидна както за по-малките населени места – малки общински центрове, така и за големите градове.

Примери:

1. Градове – центрове на община и административна област
 - На територията на гр. Благоевград съществуват и функционират 2 читалища;
 - На територията на гр. Хасково съществуват и функционират 12 читалища;
 - На територията на гр. Монтана съществува и функционира 1 читалище.

2. Градове – центрове на общински селищни системи
 - На територията на гр. Димитровград съществуват и функционират 10 читалища;

¹ Данните са взети от Националния регистър на народните читалища, воден в Министерството на културата

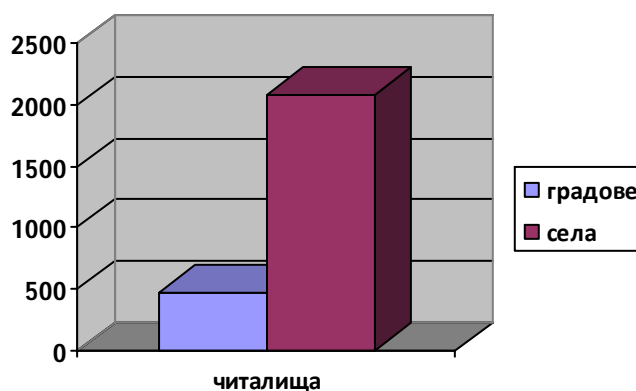

- На територията на гр. Асеновград съществуват и функционират 2 читалища;
- На територията на гр. Тетевен съществува и функционира 1 читалище.

Примерът за градовете е показателен и за селата. Съществуват села, в които често по субективни причини се извършва регистрация на второ читалище.

В отделна скала се поставя съществуването и функционирането на читалищата на територията на Столична голяма община. По съдебна регистрация в София съществуват 135 читалища, толкова колкото са общо в една друга административна област.

При извеждането на подобна градация, опираща се върху наситеността с читалища на отделните населени места, интерес предизвиква и относителното разпространение на читалищата в селата и градовете. Сравнителният анализ показва, че в района на едно читалище се падат близо 2500 човека. В това отношение читалището се оказва най-масово разпространената институция, призвана да задоволява културните потребности на най-широк кръг от населението.

I.2. Взаимоотношения на читалищата с представители на държавните и местните власти, с бизнеса, с неправителствения сектор

По своята същност и историческа даденост читалището носи в себе си първичния образ на гражданското общество у нас. То е една от първите, ако не и първа свободна гражданска организация, която се образува на принципа на взаимния интерес и сдружаване на хора с еднакви интереси и мислене. През годините българското читалище се превръща в най-масовата и разпространена форма, призвана да задоволява културните потребности на населението по места. В това отношение, по традиция съществуват позитивни практики на партньорство между читалищата, държавните и общински институции, неправителствените организации, бизнеса.

Читалището е място, където широк кръг хора общуват с различни изкуства и се занимават с творчество. Тук човек се стреми да реализира онази част от себе си, която е възможно поради обстоятелствата на живота да е останала в сянка, но търси път за нейната изява. Не по-малко ярка черта на тази институция е колективният стил на работа, включването на отделната личност в атмосфера на група единомишленици, съучастници в културния живот.

Относно посетителите – читалището е широкодостъпно. То се посещава от възрастни, млади и деца, от български граждани с различен етнически произход, от чужденци, пребиваващи в България. Във връзка с режима и атмосферата - то се характеризира с неприсъща на друга никоя институция пълна свобода на избора на присъствие.

Читалищата имат предимството на институция, която е неизменна в облика на страната - и когато се представя българската национална традиция и идентичност, и когато се чертае стратегията за бъдещо развитие. Тази позиция се корени не само във вековното развитие на тази изконна българска

институция, но преди всичко в жизнената устойчивост на идеите, които тя носи.

I.3. Промяната – една осъзната необходимост

От съществено значение е нуждата от реализирането на читалищата не само като духовни, но и като съвременни информационни центрове. Това се корени в необходимостта от все по-задълбоченото получаване на широка, навременна и актуална информация от различно естество, от всички отрасли на живота. Тук не без основание можем да посочим и обстоятелството, че още при зараждането си българското читалище идентифицира като една от своите основни функции библиотечната. В нашата страна именно читалищната библиотека играе ролята на масовите, публични библиотеки, каквито са широко разпространени и в другите страни. Основни предпоставки за изпълнението на тази мисия е наличието на материална база, с каквато читалищата разполагат и присъствието на интелигентно, инициативно и компетентно ръководство, призвано да усеща пулса на духовните интереси на населението и особено на младите. То трябва да положи активни усилия за създаване на условия за привличане на различни слоеве от населението, в най-различни направления от дейността на читалището.

В същото време, обръщането към читалищата и привличането им за активно участие при разглеждане на въпроси от обществено значение е предпоставка за формирането на нова политика на регионално и национално равнище и е знак за реформаторско мислене.

Промяната, осъзната като необходимост за този сектор, е изведена като приоритет не само в местните и регионални планове за развитие. Тя е основен приоритет и при изграждането на националната културна политика. За да се осъществи обаче така желаният подем, освен държавна подкрепа, е

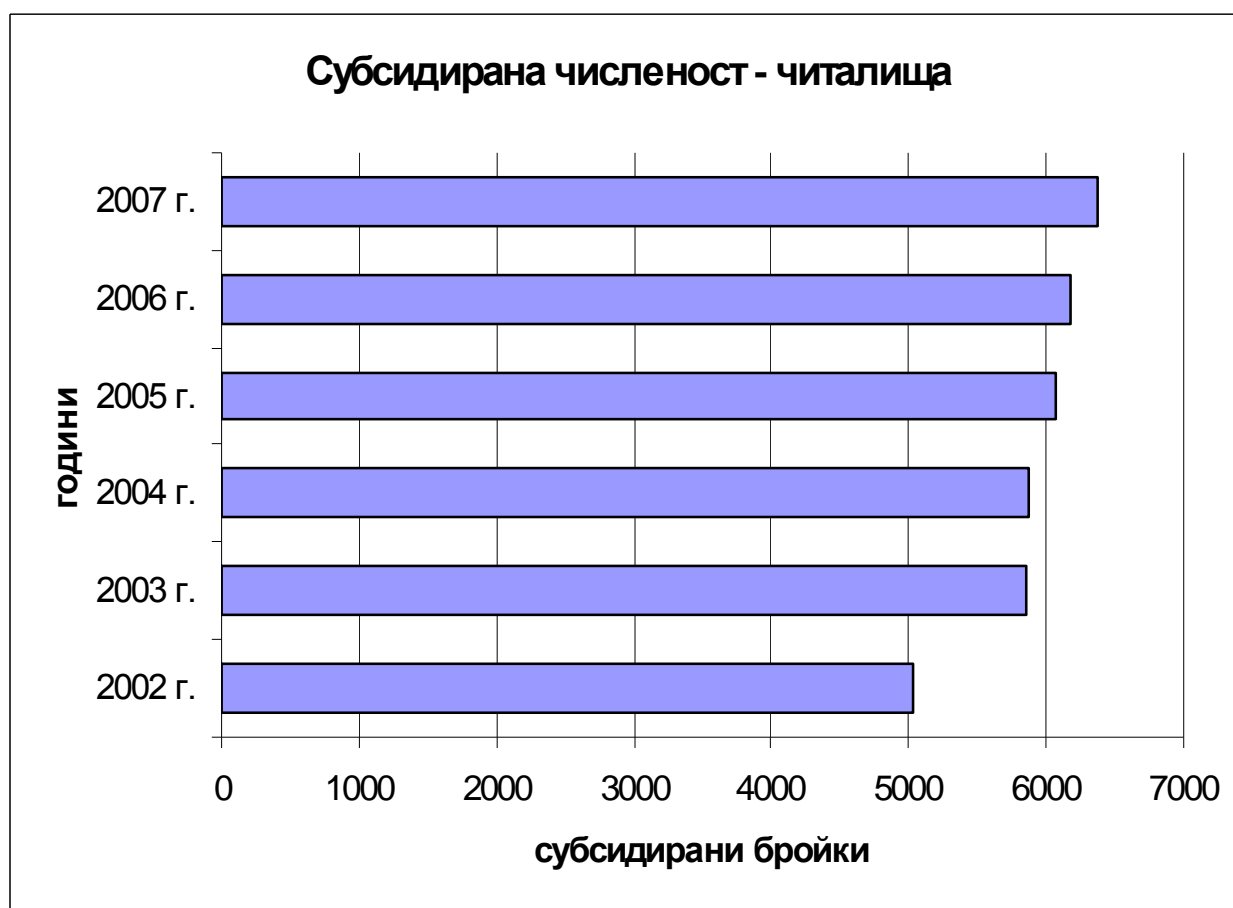

необходима и значителна подкрепа от страна на самите читалища, на местните власти, на бизнеса – на общността като цяло.

Положителен в това отношение е развиващият се процес на натрупване на нови знания, опит и самочувствие сред читалищните дейци. Те се идентифицират като потенциални добри партньори, които с желание и възможности могат да подкрепят както отделната личност, така и местната общност като цяло. За това спомага и широкият кръг от дейности и възможности за участие на читалищата на различни нива. Естествен е и процесът, насочен към разширяване на сферите, в които те могат и заемат мястото на инициатори и иноватори.

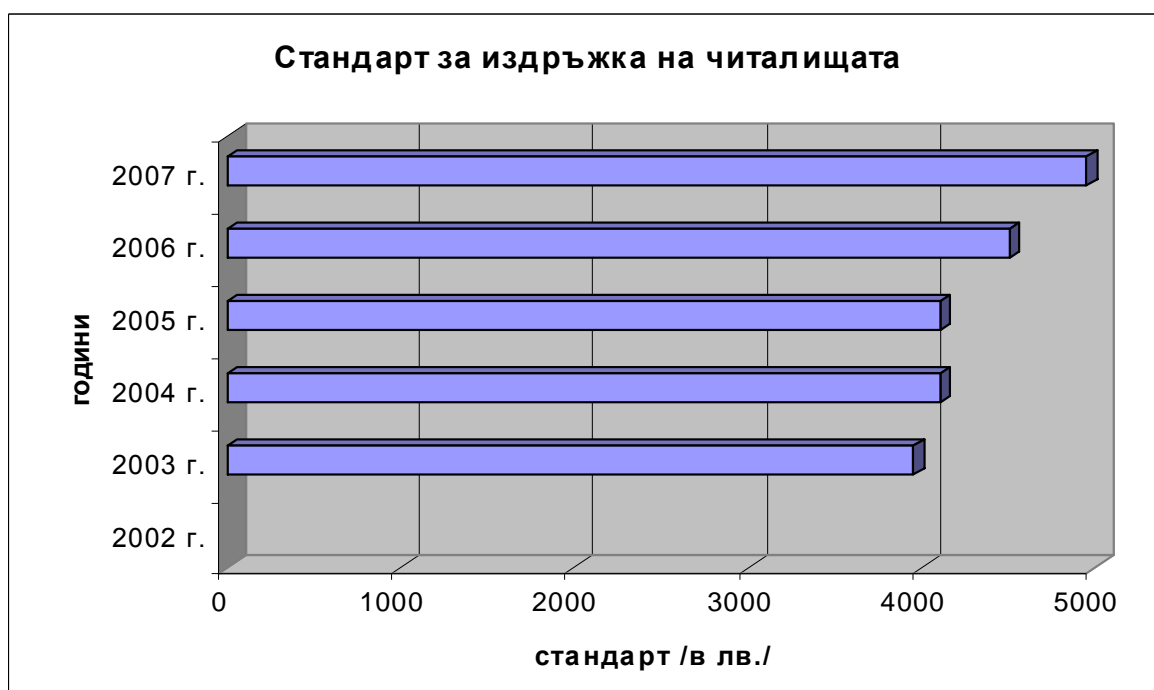
Известно е, че през годините на прехода читалищата останаха почти без средства, дейността на голяма част от тях започна да замира, материалната им база да се руши. От няколко години обаче, особено след включването на читалищата в т.нар. система от „делегирани бюджети”, българското читалище се възражда, и то – според новите изисквания на живота – като място, осигуряващо достъп до култура и информация, нужни на всеки човек. И нещо много важно – като място, където може да се осъществи повелята на времето, важна не само у нас, но и в целия глобализиращ се свят – обучение цял живот, творческо дълголетие.

В периода 2002 – 2007 г. субсидираната численост за читалищата нарасна със 1350 бройки. Докато през 2002 г. държавата субсидираше 5025 бройки в читалищата, то през 2007 г. те са вече 6375.

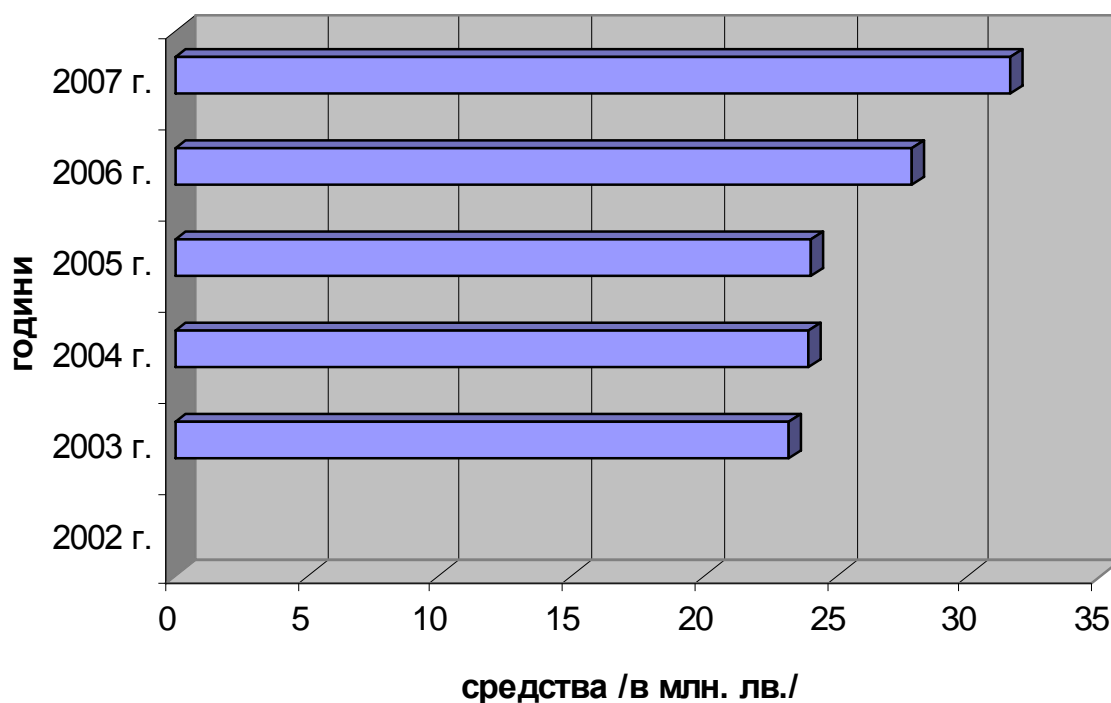

Значителен ръст бележат вложените средства. Стандартът за издръжка на читалищата е разчетен на една субсидирана бройка. През 2003 г. той е в размер на 3961 лв., а през 2007 г. е в размер на 4959 лв. за една субсидирана бройка. В него са разчетени средства за заплати и осигуровки, за дейност, за здравословни и безопасни условия на труд. Средствата, заделени от държавния бюджет за подпомагане развитието и укрепването на читалищата в периода 2003–2007 г. са се увеличили с 8,4 млн. лв. Докато през 2002 г. те са 23, 2 млн. лв., то през 2007 г. са в размер на 31,6 млн. лв.

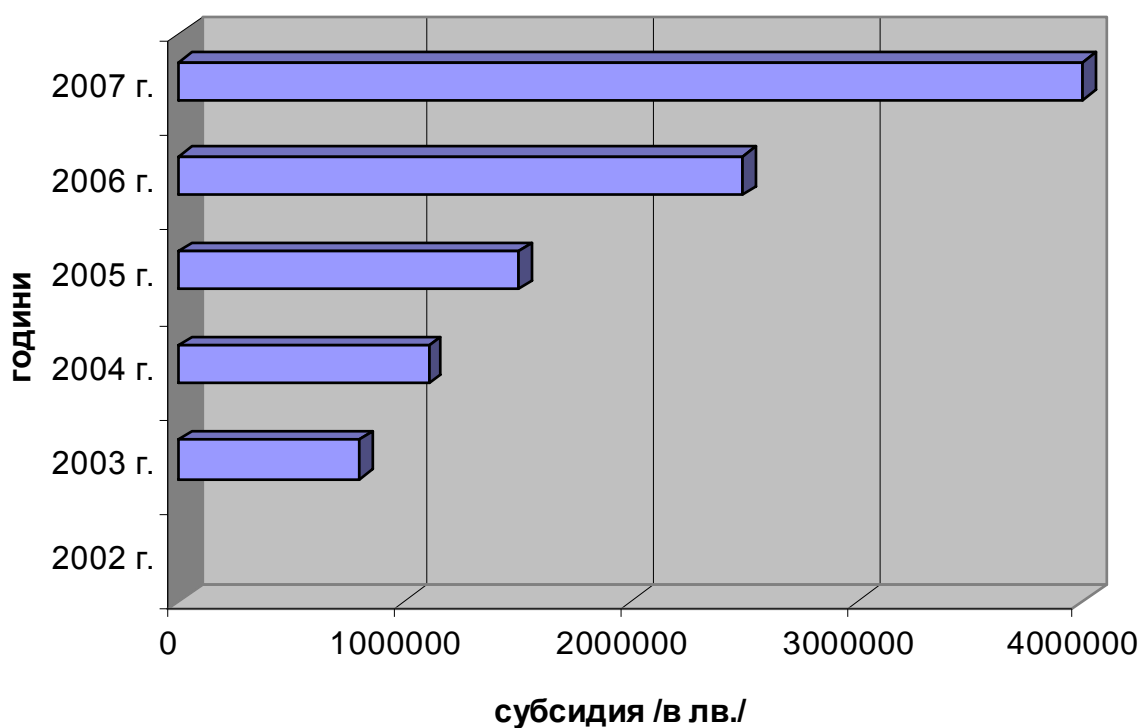
Отчитайки проблема с остарялата материална база, нуждаеща се от ремонт, както и необходимостта от модернизирание, автоматизация, а не на последно място и попълване на библиотечния фонд с традиционни и съвременни носители на информация, в държавния бюджет са заделени и средства, под формата на целева допълваща субсидия, която също бележи растеж. През 2003 г. средствата са в размер на 804640 лв., докато през 2007 г. техният размер е значително завишен на 4 млн. лв. За допълваща субсидия читалищата кандидатстват на проектен принцип.

Субсидия за читалищата от държавния бюджет

Целева допълваща субсидия

На базата на съществуващата в Министерството на културата база данни за структурата и дейността на народните читалища може да се открият:

Силни страни на читалищата

- Повсеместно разпределение в цялата страна;
- Открояване като основен, а на места и единствен културен институт, призван да задоволява културните потребности на гражданите;
- Широк кръг от дейности и възможност за присъствие;
- Натрупан опит в обучителни програми;
- Възможност за повишаване на собствената компетентност и препредаване опита към мрежата от читалища в населеното място – общината – региона – страната;
- Въвеждане на нови дейности;
- Надежден партньор;
- Гъвкавост.

Слаби страни на читалищата

- Недостатъчно институционализиране;
- Ограничен финансов ресурс;
- Недоизграден кадрови капацитет;
- Спорадичност в комуникацията с медиите и липса на медиен образ;
- Липса на достатъчно административен опит.

II. Стратегически цели,

насочени към укрепване и модернизиране на народните читалища

- Подобряване и актуализиране на съществуващата нормативна база;
- Модернизиране на читалищата като една от основните предпоставки за оптимизиране на тяхната дейност като самоуправляващи се организации;
- Повишаване квалификацията и уменията на кадрите в читалищата за работа в съвременните условия;
- Прилагане на схемата за неотложни строително-ремонтни дейности в рамките на допълващата субсидия за читалищата;
- Разширяване социалния обхват на читалищната дейност, в това число и с малцинствените групи, хора с физически увреждания, млади хора със специални нужди и др.;
- Прилагане на различни модели за подпомагане на местното развитие чрез мрежата на читалищата - културен туризъм, местни занаяти, квалификация и обучение за възрастни, информационни консултантски и административни услуги и др.
- Активизиране диалога с общините, с други културни и образователни институти, с неправителствени организации за реализиране на съвместни програми и проекти и постигане на общи цели.

III. Регионални експертно-консултантски и информационни центрове

„Читалища” /РЕКИЦ/

III.1. Структуриране, присъствие, финансово и институционално укрепване

На базата на натрупания опит и извършения анализ на дейността на читалищната мрежа в периода 1996 - 2004 г., за подпомагане на националната политика към читалищата, основана на принципите на децентрализацията, на съхраняване на местните традиции и активното гражданско участие, от началото на 2005 г. започна процесът на изграждането на 29 регионални експертно-консултантски и информационни центрове „Читалища” /РЕКИЦ/. Тяхното появяване бе и в отговор на нарасналите изисквания към този сектор. Все по-крещяща е нуждата от обновяване и модернизиране, от формиране на нов подход при решаване на проблеми, от представяне на читалището като структура обърната към бъдещето. Евроинтеграцията още повече ускори този процес, поставяйки читалищата в нови условия на съществуване и развитие. Това поставя читалищата и пред ясното и открито изискване за възприемане на формулата за кандидатстване по проекти като важен източник за самофинансиране.

По своята същност РЕКИЦ представляват нови структурни звена, създадени в рамките на определената обща субсидирана численост за читалищата. Натрупаният седемгодишен опит от съвместния проект на Министерството на културата и ПРООН - „Гражданско развитие и участие чрез мрежата на читалищата”, както и ефективното сътрудничество с общински и областни управи, способства за сравнително кратък период от време тези обособени звена не само да се структурират, но и да заработят ефективно.

Основна цел, поставена с изграждането и институционализирането на РЕКИЦ е:

- Стимулиране на започналите процеси на обновление в читалищата;
- Продиктувана необходимост, на местно ниво, да се създаде работещ механизъм за подобряване на капацитета на българското читалище в новите условия;
- Стимулиране на започналия процес на изграждане на добро и ефективно партньорство с местните власти.
- Присъствие и участие в разработката, защитата и осъществяването на проекти.

Основни задължения на РЕКИЦ:

1. Създаване на база данни, представяща всички действащи читалища в съответната област.
2. Осъществяване на методическа и експертно-консултантска дейност.
3. Разработване на експертни становища по състоянието и проблемите на читалищата, предоставяне на Министерството на културата, на областните и общинските администрации.
4. Подпомагане на читалищата при разработване и участие в проекти.
5. Организиране и участие в осъществяването на обучителни програми, курсове и други квалификационни дейности.
6. Координиране участието на читалищата в териториалната библиотечно-информационна мрежа и подпомагане модернизиранието им като основни културни и информационни центрове за местната общност.
8. Организиране и провеждане на регионални срещи по проблемите на читалищата.
9. Партниране с други организации за осигуряване на широка

информираност на местната общност за принципите присъщи на Европейския съюз.

Принципи на дейност на РЕКИЦ „Читалища”

- В днешната променлива среда изградените РЕКИЦ се открояват като навременни звена, подпомагащи и насърчаващи участието на читалището в задоволяване културните потребности на населението, активно присъствие в живота на местната общност.
- РЕКИЦ „Читалища” - своеобразен посредник между гражданите, местната администрация и бизнеса, държавните институции, НПО и читалищата.

• • •

От направения анализ за кадровото обезпечаване на центровете може да се направи следното заключение:

1. В центровете работят 87 човека, като средната възраст е приблизително 35 години.
2. Всички работещи в центровете са с добра компютърна грамотност и възможност за работа с новите информационни технологии.
3. В езиково отношение преобладават владеещите английски език, в по-малка степен руски, френски и други езици.
4. В голямата си част експертите са участвали, на различна степен, при разработка и защита на проекти.

-
-
-

В материално отношение регионалните центрове са обезпечени както следва:

1. РЕКИЦ са изградени към водещи читалища в областните центрове и са разположени в самостоятелни офиси.
2. Съобразно своята специфика в гр. София е изграден самостоятелен център, отговарящ за читалищата, функциониращи на територията на Столична голяма община.
3. За област Софийска са изградени два РЕКИЦ, съответно в гр. Своге и гр. Ботевград.
4. Всеки център разполага с необходимата му техника, включваща компютри и периферни към тях устройства, телефон, факс, подsigуряване на непрекъсната и стабилна Интернет-връзка.

III.2. Обучение и самообучение – осъзната нужда

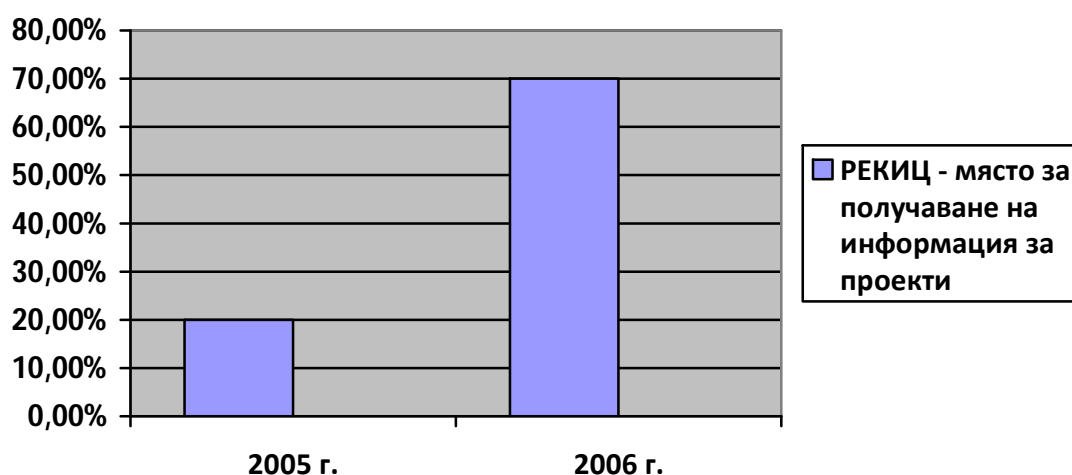
1. Отговаряйки на нарасналия информационен глад, както и на необходимостта от споделяне на опита и знанията, всички центрове съсредоточават усилията си в посока на осъществяване на поредица от информационни семинари и курсове, съобразно възможностите и капацитета си, сред читалищните кадри. Постигането на тази стратегическа цел се оказва нелек процес, съпроводен от множество трудности. На първо място нейното открояване е продиктувано от анализа на обстоятелството, че липсата на информация сред читалищните кадри е в основата на тяхното отсъствие като кандидати и

бенефициенти по отделни проекти. В тази насока за две години РЕКИЦ успяват да попълнят тази празнина.

Като резултат от тези стъпки се очертава следната картина:

- В първата година /2005 г./ от съществуването си екипите на РЕКИЦ „Читалища” са потърсени от 20 % от читалищата в страната, с оглед получаване на информация за проекти. Този сравнително нисък процент може да се определи най-вече от факта, че това е годината на структурирането на центрoвете, на тяхното утвърждаване в системата на читалищната мрежа.
- Година по-късно /2006 г./ 70% от читалищата в страната използват активно възможностите, които центрoвете им предоставят като своеобразна банка за информация и подпомагане при разработка на проектни фишове.

2. Естественят етап на надграждане в някои от центрoвете се изразява в стремежа екипите им да залагат не само на организирана информационна кампания насочена пряко към читалищата, а и на включване в програми за повишаване нивото на собствена квалификация и компетентност. Това

се превръща в предпоставка за по-пълноценна и ефективна работа. Работещите в РЕКИЦ се включват както в семинари, организирани от Министерството на културата /8 за периода 2005-2006 г./, така и в семинари на регионални ниво, организирани от различни институции.

3. Като следващ надграждащ елемент в работата на екипите на РЕКИЦ се открояват усилията им насочени и към практическо обучение на читалищните кадри в сферата на примерни разработки на проекти, на обучение по отделните етапи, през които преминава проектния цикъл като цяло. Самите регионални центрове стават естествено място и за организиране на семинари. Докато през 2005 г. те са само 15, то през 2006 г. техният брой нараства на 87.

Подходът при подготовката и избора на теми на семинарите основно се свежда до заявената от самите читалища необходимост от:

- Формиране на нов управленски тип умения у секретарите и председателите на читалищата; практическо прилагане на наученото; необходимост от адаптиране дейността на читалищата към новите социални и икономически условия.
- Предлагане на възможности и пътища за разработка и защита на идейни проекти на базата на нуждите на местната общност, капацитета на читалищните кадри, устойчивостта на новите модели и перспективи за развитие.

4. Не на последно място, след първоначалния етап на структуриране регионалните центрове съсредоточиха своята дейност и върху разработката, защитата и реализацията на отделни проекти. Предвид тяхната специфика, те се явяват като основни партньори на читалищата. През 2005 г. са представени 60 проекта, като защитени и в етап на

реализация са само 5 от тях. През 2006 г. разработени и представени са 75 проекта.

От направения анализ, по отношение на РЕКИЦ, може да се открият:

Силни страни на центровете

- Равномерно разпределение в страната, на базата на административното деление;
- Широк кръг от дейности и възможност за присъствие;
- Стимулиране на започналите процеси на обновление в българските читалища;
- Натрупан опит и капацитет за реализиране на обучителни програми;
- Възможност за повишаване на собствената компетентност и препредаване опита към мрежата от читалища в региона;
- Въвеждане на нови дейности;
- Надежден партньор;
- Гъвкавост.

Слаби страни на центровете

- Институционализиране;
- Ограничен финансов ресурс;
- Недоизграден кадрови капацитет;
- Спорадичност в комуникацията с медиите и липса на медиен образ на центъра;
- Липса на достатъчно административен опит.

Раздел II

Азбука на читалищната дейност

Основна нормативна база

Закон за народните читалища /ЗНЧ/ – основен документ, регламентиращ дейността на читалищата

- Обнародван в ДВ бр.89 от 22.10.1996г.
- Изменения бр.95/21.10.1997; бр.90/15.10.1999; бр.28/01.04.2005; бр. 94/25.11.2005; бр. 108/29.12.2006

Чл.2 (1) от ЗНЧ – „Народните читалища са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения в населените места, които изпълняват и държавни културно-просветни задачи.”

Устав на народното читалище - вътрешен основен нормативен документ на всяко читалище, изработен съобразно разпоредбите на ЗНЧ и отразяващ спецификата на всяко отделно читалище.

- Приема се на Учредително събрание и се актуализира от Общото събрание с квалифицирано мнозинство /2/3 от членовете/.

Ръководни органи на читалището

Общо събрание

Върховен орган на читалището е Общото събрание /чл.13 (1) от ЗНЧ/

- Общите събрания биват:
 - годишни
 - отчетно-изборни
 - извънредни
- Подготовка на Общо събрание
 - Заседание на Читалищното настоятелство за приемане на материалите
 - Обяви, покани, техническа подготовка, сценарий
 - Отчетни материали
- Провеждане на различните по вид общи събрания

Годишно събрание

- Отчет на дейността за текущата година
- Приемане на бюджет
- Приемане на план за работа

Отчетно-изборно /периодичност 3 години /

- Кворум -/50 % +1 от редовните членове/
- Ръководство на събранието – Председател, протоколчик, комисии
- Отчетни доклади – на Читалищното Настоятелство и на Проверителната комисия
- Обсъждане
- Решение за приемане на материалите
- Освобождаване на ръководството
- Избор – Читалишно настоятелство, Председател; Проверителна комисия / гласуването е “за”, “против”, “въздържал се”/

Извънредно общо събрание

- Свиква се по:
 - решение на Читалищното настоятелство
 - искане на Проверителна комисия
 - искане на 1/3 от редовните читалищни членове

Регистрация и пререгистрация на читалището

- *Регистрация* – след провеждане на Учредително събрание по изискванията на чл. 8 от ЗНЧ
 - *Пререгистрация* – при промени в Устава; при промяна на лицето представляващо читалището; при промяна на име / 7 дни след получаване на решението на съда, промяната задължително се отразява и в Булстат
 - При учредяване, както и при промяна по актуалното състояние на читалището, копие от съдебното решение се предоставя в 14 дневен срок в МК за вписване в регистъра на народните читалища
- Необходими документи за регистрация в съответния окръжен съд:
- Молба от името на Читалищното настоятелство, подписана от всички негови членове
 - Препис от протокола на събранието
 - Списък на присъствалите читалищни членове с техния подпис
 - Обявата за събранието

- Декларация на членовете на Читалищното настоятелство и Проверителната комисия за родствени връзки
- Нотариално заверен образец от подписа на Председателя на Читалищното настоятелство
- При промяна на Устава се прилага новия вариант

▪ Читалищно настоятелство

- Минимум 4 заседания в годината /или съобразно Устава на съответното читалище//

- Дневен ред и материали – представят се предварително
- Кворум на заседанията
- Протоколна книга - протокол за всяко заседание, подписан и подпечатан
- Изпълнение на решенията и отчетност

▪ Председател

- Представява читалището,
- Ръководи заседанията на ЧН и Общите събрания
- Ръководи текущата дейност
- Отчита се пред ЧН
- Сключва и прекратява трудови договори

▪ Проверителна комисия

- Провеждане на редовни самостоятелни заседания
- Има право да присъства на заседанията на ЧН
- Извършва периодични проверки на финансовото и организационно състояние на читалището
- Изготвя доклади за Общите събрания

Документация

I. Документи, свързани с ръководната дейност :

- Паспорт на читалището: - Закон за НЧ; Устав; съдебно решение; Списък на управляващите органи; удостоверение за регистрация от МК;
- Материали от отчетни събрания – годишни и отчетно изборни /доклади, сценарий, обяви, присъствени списъци, протоколи и др./
- Планове – стратегически, годишни, календарни и други;
- Летописна книга и книга за дарения
- Протоколна книга
- Книга за членовете на читалището
- Документи съхранявани в Държавен архив
- Папка проекти

- Договори – земя, банка, сгради и др.

II. Текуща документация :

- Заповеди за назначаване, преназначаване и уволнение
- Заповеди за командировки
- Лични досиета
- Статистически досиета
- Молби за работа, отпуски за служителите
- Входяща и изходяща поща
- Ревизионни актове
- Документация, изисквана от институции – РИОСВ, Противопожарна охрана и др.
- Инвентарна книга

III. Материални активи :

- Актове за собственост на сгради, земи
- Търгове
- Договори, свързани с материални активи
- Оборудване – лицензи, гаранционни карти и др.

IV. Библиотечна дейност :

- Годишни планове и отчети за дейността на библиотеката
- Инвентарна книга на библиотечния фонд
- Книга за движението на библиотечния фонд
- Дневник на библиотеката
- Читателска регистрационна картотека
- Актове за отчисление на книги
- Библиотечни каталози
- Правилник за обслужване на читателите

V. Културна дейност :

- Годишни планове на културно-масова дейност
- Материали от дейността – сценарии, снимки, покани, дискове
- Планове, отчети и материали за клубна дейност
- Дневник на културната дейност

VI. Любителско творчество /школи, кръжоци, формации/ :

- Програми и репертоарни планове
- Списъци и сведения за художествените колективи
- Рецензии публикации в медиите \
- Албуми, снимки, грамоти и т.н.

Съвременни форми за работа в читалището

А. Работа по проекти

- Какво е проект?
- Защо е необходимо да работим по проекти?
- Предварителна подготовка
- Компоненти на проекта
- Как да търсим информация за отворени програми?

Б. Читалището – център на общността

- Проучване потребностите на местната общност – анкети, фокус групи, срещи-разговори, социологически проучвания и др.
- Създаване на контакти и партньорства – с местната власт, институции, НПО, бизнес-среди
- Привличане на неформалните лидери на общността в дейността на читалището

В. Клубни форми и кампании – отговор на конкретни интереси и потребности на общността

В.1 Клубове:

- Екологични
- По изкуства и по интереси
- По пол
- По възраст

В.2 Видове кампании:

- Формулиране на кауза
- Изработване на план за кампанията
- Реализиране
- Публично отчитане

Г. Мениджмънт на любителското творчество

- Професионализъм на ръководителя
- Създаване на качествен конкурентноспособен културен продукт – репертоар, костюми, сценично и техническо оборудване
- Популяризиране и презентирание на продукта – рекламни материали, Интернет сайт и др.
- Възможно обединение на състави с цел създаване на общ сценичен продукт
- Продажба

